

УДК 58.051

БІОЕКОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕМЕРОЇДІВ ФЛОРИ ЛІСІВ ЧИГИРИНСЬКОГО РАЙОНУ

Ю.О. Компанієць

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, бул. Шевченка, 81, Черкаси, 18000, Україна

Актуальність теми. Ефемери та ефемероїди відіграють надзвичайно важливу роль в екосистемах лісів. У зв'язку із збільшенням антропогенного навантаження над багатьма їх видами нависла загроза зникнення. Збереження біорізноманіття трав'янистих видів у лісових біоценозах у зв'язку з різними видами антропогенного навантаження є досить актуальною проблемою.

Метою роботи був біоекологічний аналіз ефемероїдів флори лісів Чигиринського району в залежності від водного режиму ґрунтів, а також ступеню впливу рекреаційного навантаження на показники ґрунтів.

В результаті дослідження було визначено, що більшість видів ефемероїдів лісів Чигиринського району Черкаської області належать до родин *Caryophyllaceae* (Гвоздикові) (16%) та *Fumariaceae* (Руткові) (12%). Дещо меншою кількістю видів (по 8%) представлені родини *Hyacinthaceae*, *Amaryllidaceae*, *Brassicaceae*, *Liliaceae*, *Orchidaceae*.

Аналіз флористичного списку ефемероїдів району дослідження за життєвими формами показав, що серед них частіше зустрічаються геофіти – 21 вид (84%) і досить рідко терофіти – 4 види (16%).

Прояви спрямованого антропогенного тиску, масове відвідування природних місцезростань весняних ефемероїдів для збору квітів, іноді у значній кількості для подальшого незаконного комерційного використання, а також влаштування у цих місцях різноманітних спонтанних рекреаційних пунктів вкрай негативно впливають на стан та структуру природних популяції згаданих видів, відмічається помітне зменшення кількісних показників їх зустріваності.

Висновки

1. Аналіз вологості ґрунту залежно від потужності лісової підстилки показав, що в місцях посиленого рекреаційного навантаження (дороги, стежки, місця відпочинку) маса лісової підстилки зменшується в середньому вдвічі, що призводить до зменшення вологості у верхньому горизонті лісових ґрунтів. В Холодному яру цей показник склав 12%, в Атаманському парку – 10%.

2. Зустріваність проліски дволистої (*Scilla bifolia* L.) та проліски сибірської (*Scilla sibirica* L.) на території Холодного Яру достовірно вища ($P < 0,05$), ніж на території Атаманського парку, що можна пояснити більш високою вологістю ґрунтів лісових фітоценозів в урочищі Холодний Яр, та більшим антропогенним навантаженням на території Атаманського парку.

Вивчення особливостей сучасного поширення ефемероїдів, моніторинг їх у межах Черкаської області є важливим завданням, без виконання якого існують високі ризики щодо ймовірності зникнення низки видів весняних ефемероїдів зі складу природної флори регіону.